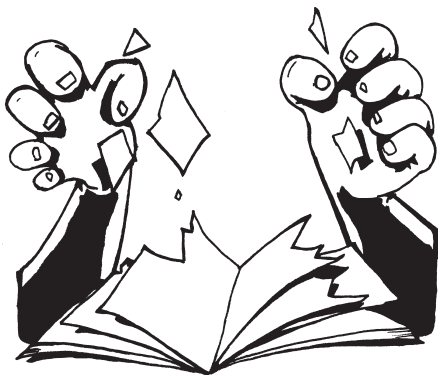

Arvostelut

Toim. Otto Sinisalo

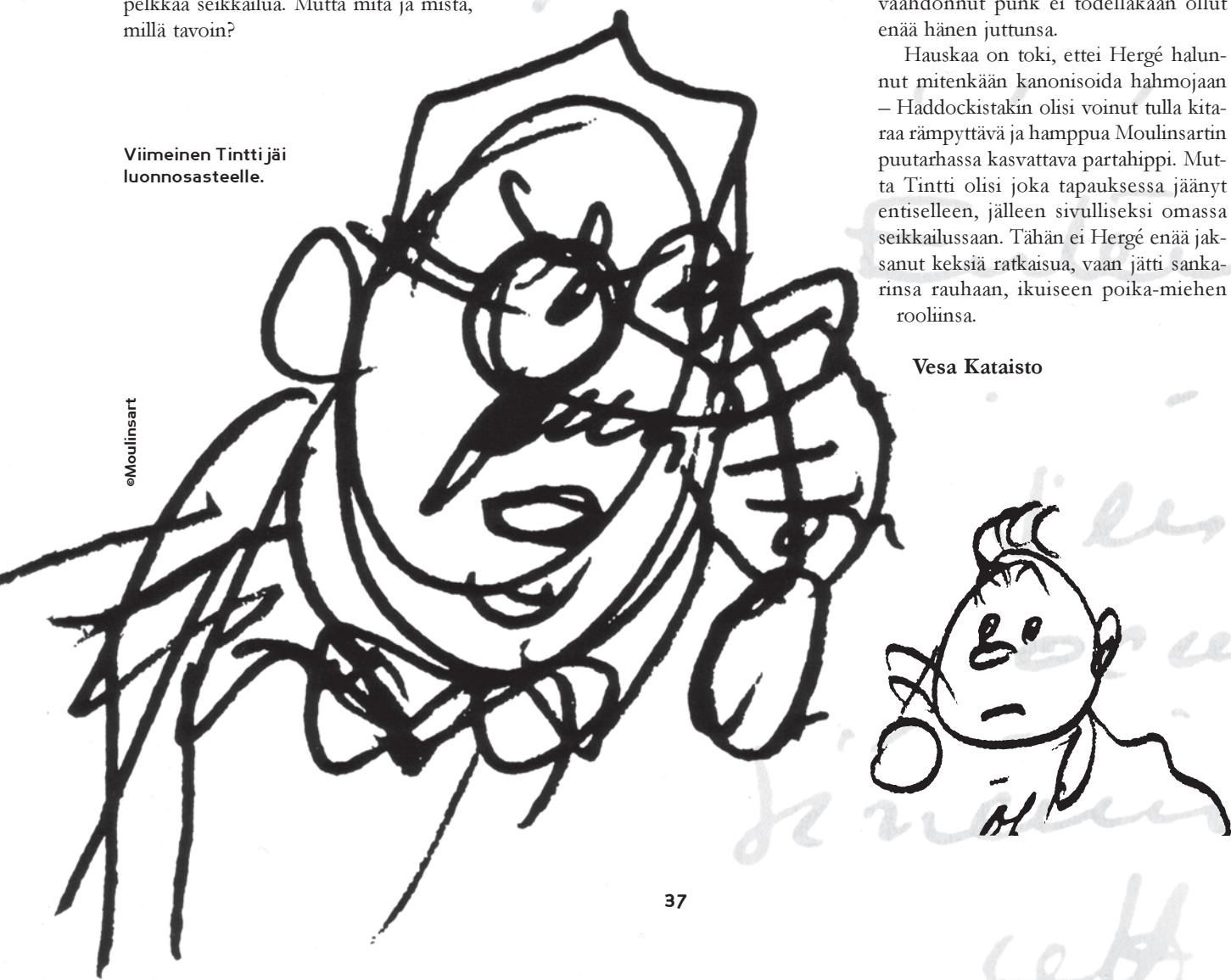

Hergé:
Tintti ja aakkostaide
Suomennos Heikki Kaukoranta
OTAVA

Kun Tintti ja Picarot ilmestyi 1976, oli Georges Rémillä takanaan jo 50-vuotinen sarjakuvantekijän ura ja legendan maine. Lisääntyvä julkisuus kävi sekin niskoille, ja uusi Tinttikin piti laittaa alulle. Tarinasta piti jälleen tulla edellisiä parempi ja albumin piti kertoa tekoajastaan jotakin oleellista, eikä olla vain pelkkää seikkailua. Mutta mitä ja mistä, millä tavoin?

Viimeinen Tintti jäi
luonnosasteelle.

©Moulinsart

Moderni taide kiehtoi Hergéä, ja samoin taiteilijat olivat kiinnostuneita hänen töistään: muun muassa Andy Warhol teki serigrafiasarjan Hergéstä. Näin sai alkunsa viimeinen aloitettu lehtimies Tintin seikkailu. Vuosien varrella oli jo joitakin albumi-aihoita jäänyt kesken, tai niistä oli muokkautunut osia uusiin albumeihin. Aakkostaide sen sijaan lähtee puhtaalta pöydältä, toki tuttuihin asioihin pohjautuen. Haddock näkee painajaista Bianca Castafioresta, ja kohta diiva lehahtaakin aivan ilmielävänä kapteenin eteen. Tämä pelastautuu modernin taiteen galleriaan, jossa esitellään viimeisintä huutoa, ”Ramo Nashin” luomaa aakkostaidetta, muovisia aakkospalikoita siis.

Tästä seikkailun pyörä lähtee jälleen pyörimään, kitisten mutta kuitenkin. Tintti ja Haddock ovat jo oman albuminsakin maailmassa tunnettuja julkikkisia, eivät anonyymejä jokamiehiä. Myös naishahmoja on mukana enemmän kuin koskaan ennen, mutta selvästi Hergellä on vaikeuksia kirjoittaa näille mitään mielekästä ja itsenäistä toimintaa. Pienikin poikkeava sana saa naiset muuttumaan joko äkästiinoiksi tai kyönelevitiviksi, avuttomiksi tytöiksi.

New ageen, hippeilyyn, modernin taiteen nimissä värkkäiltyyn humpuukiin ja aidon taiteen väärentämiseen kietoutuva tarina jää kesken, monellakin tasolla. Vaikka tarinassa päästään albumisivulle 42, kokonaisuudesta on valmiina enintään kolmasosa. Aiempien albumien hahmoja vilisee käsikirjoituksessa ja monia sivuroolienkin tyyppejä näyttäytyy. Aakkostaiteesta oli kenties tarkoitus tehdä sarjan suuri loppunäytös, jonka huipennuksena Tintti kirjaimellisesti nostetaan jalustalle.

Hergellä ei enää ollut voimia puunata tarinaa loppuun asti, vaan hän nukkui pois leukemian uuvuttamana maaliskuussa 1983. Aakkostaide-luonnokset julkaisiin kolme vuotta myöhemmin Hergén lesken toimesta. Studios Hergén kakkosmies, Bob de Moor, ei ideaa hyväksynyt, mutta luonnosnivaskasta tuli valtaisan suosittu, eikä ihme. Olisi upeaa, jos vastaavalla tavoin olisi mahdollista nähdä jonkin valmiiksi asti ennättäneen Tinttarinan koko tekoprosessi, esimerkiksi Castafioren korujen kehitystarina.

Rehellisesti sanoen on todettava, että väsymys näkyy selvästi Aakkostaiteen luonnoksista. Hergé oli kymmenisen vuotta perässä nuoriso- ja popkulttuurin kuvauksessaan. 1970-luvun lopulla vaahdonnut punk ei todellakaan ollut enää hänen juttunsa.

Hauskaa on toki, ettei Hergé halunnut mitenkään kanonisoida hahmojaan – Haddockistakin olisi voinut tulla kitaraa räpyttävä ja hamppua Moulinsartin puutarhassa kasvattava partahippi. Mutta Tintti olisi joka tapauksessa jäänyt entiselleen, jälleen sivulliseksi omassa seikkailussaan. Tähän ei Hergé enää jaksanut keksiä ratkaisua, vaan jätti sankarinsa rauhaan, ikuisen poika-miehen rooliinsa.

Vesa Kataisto

Piirtäjä Anssi Rauhala kantaa vaikutteitaan ylpeänä kuin rokkari hiha-merkkejään. Marian koodi on tunnistettava jatke eurooppalaisen seikkailusarjakuvan perinteelle. Franquinin ja François Walthéryn kaltaisten veteraanien kosketuksen voi aistia Rauhalan töistä. Kerronta on seesteistä, rauhallisen toteavaa jopa toimintakohtauksissa. Tapahutumapaikat on piirretty pieteillä ja karrikoidut hahmot ovat tunnistettavia ja

Anni Isotalo pääsee historiallisen salaisuuden jäljille.

Koska kyseessä on mysteerijuoni, on sääli että sen sisäinen logiikka alkaa lähemmällä tarkastelulla hajota. Annin taustajoukot haluavat antaa tälle etsimänsä vastaukset, mutta antavat silti nai-

sen sääntöillä tapahtumapaikoilla tutkimaassa ilman järkevää syytä. Jos joku salaisuuksien haltijoista olisi vain ottanut puhelimen käteen ja soittanut Annille, olisi albumin voinut tiivistää pariin sivuun. Nyt tarinassa on käänteitä vain käänteiden vuoksi. Hyvältä mysteeritarinalta pitää odottaa tiettyä yhtenäisyyttä, jota Marian koodista uupuu.

Otto Sinisalo

Infamy:
Vesi oli mustaa
Suomentanut Johanna Koljonen
OTAVA

Sarjakuvan konseptissa kansallisuudet sekoittuvat hilpeästi. Infamy-nimimerkin takana vaikuttavat suomalainen piirtäjä Nina von Rüdiger ja ruotsalainen käsikirjoittaja Karim Muammar. Tarina on japanilaisella sarjakuvailmaisella kerrottu, kalevalaista mytologiaa lainaava fantasia. Siinä Näkki johdattaa lapsensa

Tekijät eivät ole kertojina valmiita. Muammarin vaikutteet ovat yhdysvaltalaisissa Vertigo-kauhusarjakuvis-
sa. Hänen käsikirjoi-
tustaan vaivaavat 80-lu-
vun Vertigon pahimmat
maneerit. Vesi on mus-
taa -albumin tarina on
suoraviivainen, jopa
melko yksinkertainen,
mutta epäli-

Vesi oli mustaa on kiehtova ennen kaikkea ”suomalaisen mangan” päänavauksena ja kustannuspoliittisena päätöksenä. Sarjakuvana se ei valitettavasti ole yhtä kiinnostava: tarina-aiho on hyvä ja käsittelytapa kunnianhimoinen, mutta tekijöiden taidot eivät yllä tavoitteiden tasolle.

Otto Sinisalo

Petri Hytönen – Mark Mallon:
Fillarijuttu
WSOY

Kun sarjakuvista on kyse, tuntuu kuin WSOY:n sisällä toimisi kaksi eri kustantamoa. Toinen julkaisee käännösinä laadukasta, eurooppalaista nykysarjakuvaa Lewis Trondheimista Christophe Blainiin. Toinen puolestaan julkaisee kotimaista sarjakuvaa täysin linjattomasti ja kovin epämääräisillä laadullisilla kriteereillä. Suomessa on useita osavia sarjakuvantekijöitä, mutta silti WSOY on julkaissut lähinnä omakustannetasoisia tekeleitä.

Tommi Liimatan kahden albumin kustantaminen johtunee siitä, että kyseessä on talon kirjailija ja melko tunnettu muusikko. On kuitenkin vaikeata uskoa, että kirjoittajaohjaaja Mark Mallonin kynäilemä ja taidemaalari Petri Hytösen piirtämä Fillarijuttu myisi rahtuakaan paremmin kuin vaikkapa Ville Pynnösen, Jyrki Heikkisen tai Tommi Musturin albumit. Hienoa, että kotimaista sarjaku-

©Petri Hytönen

Katseet voivat olla tuhoisia hänelle, joka ne on kohdannut.

Fillarijuttu kiteytyy Kaukon ajaman bussin ympärille.

vaa uskalletaan painaa tappiollakin, mutta parempaakin sarjakuvaa olisi löytynyt.

Nimensä vuoksi Fillarijuttu saa odotamaan jonkinlaista nuorisoromaanin hengessä tehtyä tarinaa. Kyseessä onkin pseudofilosofinen kyhäelmä, jonka rinnalla Matrix-elokuvat tuntuvat aidosti aika mielenkiintoisilta ja älyllisiltä luomuksilta. Tarinaa leimaa kertojan ääni, joka tuo mieleen Täydelliset naiset -tv-

sarjan kaikkitietävän ja imelän pateettisen Mary Alice Youngin.

Fillarijuttu kiteytyy Kaukon ajaman HKL:n bussin 67 ympäri. Rouva Maria Grez arvelee tietävänsä kuljettajaa paremmin, keitä reitillä kulkee. Hänessä on myös ennustajan vikaa. Nuori Iines astuu bussiin ja kohtaa siellä kaksois-olentonsa.

Tarina ei etene perinteisen sarjakuvan tapaan, vaan narraatio on löyhempi. Ajoittain tarina kulkee pitkäkköjen ladottujen tekstipätkien voimalla, välillä herkkään unenomaisuuteen pyrkivillä kuvilla. Ratkaisu toimii vain hetkittäin.

Teemoina tuntuvat olevan muun muassa elämän sattumanvaraisuus ja kaiken pohjimmainen epävarmuus. Onko niin, että emme tiedä, mitä tuleman pitää ja ajelehdimme lopulta vain lastuina elämän laineilla? Sitäpä sopii rippileirillä miettiä.

Ville Hänninen

Amanda Vähämäki:
Campo di babà
CANICOLA

Tänä keväänä on päädytty aika erikoiseen tilanteeseen: viime kuukausien kiintoisimpia kotimaisia sarjakuvia ei ole julkaistu suomeksi. Ville Rannan ja Lewis Trondheimin Celebritiz ilmestyy suomeksi vasta syksyllä. Ranskalainen L'Association en Inde -antologia esittelee Matti Hagelbergin ja Katja Tukiainen uusia tarinoita, mutta suomentajasta ei ole aavistustakaan.

Samaten Amanda Vähämäen kaksikielinen Campo di babà (The Bun Field) on tehty italialaiselle Canicola-ryhmälle kuten piirtäjän aiemmatkin tarinat. Arvostetun kansainvälisen Fumetto-sarjakuvakilpailun viime vuonna voittaneen Vähämäen rohkean hauraalla viivalla piirretty kertomus ansaitsisi suomalaisiakin lukijoita, ja tulla luetuksi suomen kielellä. Sama pätee hänen Fumettossa voittaneeseen tarinaansa, joka on vielä tehokkaampi sarjakuvavaruno kuin Campo di babà.

Vähämäki kuvaa arkea hiukan samalla tavalla kuin Jenni Rope ja Kati Rapia: ihmeellisenä, maagisena ja tapahtumarikkaana. Mielihyvä kumpuaa arjen ja surrealismin liitosta, erikoisista yhteen-sattumista, jotka tuntuvat lukiessa aivan

Amanda Vähämäen maagista arkea.

luonnollisilta. Välillä tuntuu kuin koko tarina sijoittuisi keskelle yötä, unen ja valvetilan liitoskohtaan, jossa on aivan luonnollista, että karhu soittaa ovisummeria tai vauva järsii perunaa keskellä peltoa.

Luonnosmainen, lapsenomainen viiva sopii tarinaan, jonka pääosassa on pieni, tummahiuksinen poika. Välillä kokonaisuus uhkaa kuitenkin hajota. Luultavasti Campo di babà toimisi parhaiten

osana useiden kertomusten kokoelmaa: nyt tarina tuntuu loppuvan ennen aikaan kuin mainio viiden minuutin lyhytelokuva.

Jälkimauksi kielen päälle jää kysymys: mitä oikeastaan tapahtui? Kiinnostava kysymys on kuitenkin enemmän kuin nippu tylsiä vastauksia.

Ville Hänninen

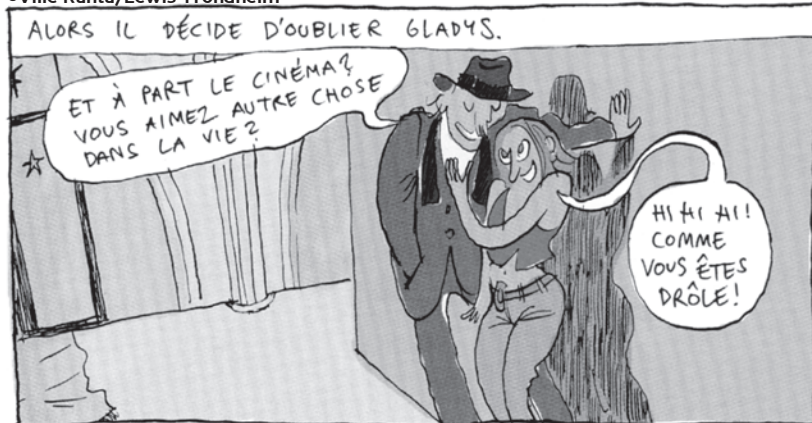
**Lewis Trondheim – Ville Ranta:
Celebritz
DARGAUD**

Kukapa olisi viisi vuotta sitten arvannut, että suomalainen piirtäjä tekee albumin Angoulêmen grand prix -palkinnon voittajan kanssa? Lewis Trondheimin käsikirjoittama ja Ville Rannan piirtämä Celebritz-albumi ilmestyi Ranskassa tammikuussa, kustantajana Dargaud'n laatuamerkki Poisson pilote, jossa on aikaisemmin julkaistu muun muassa Christophe Blainia, Joann Sfaria ja Trondheimia. Uuden aallon tekijöiden koti sopiikin mainiosti kekseliäälle ja viihdyttävälle tarinalle.

Ikävämpää on, että ajoittaisesta nokkeluudesta huolimatta albumi ei kuulu Trondheimin mestariteoksiin. Trondheimille tekijänä on ollut aina ominaista tietty epätasaisuus, spontaanisuus ja uusien suuntien hakeminen jopa taidellisen laadun kustannuksella. Tosin vetelämpikin Trondheimin tarina on kiinnostava, koska hän on kertojana etevä ja idearikas.

Ikävämpää on, että ajoittaisesta nokkeluudesta huolimatta albumi ei kuulu Trondheimin mestariteoksiin. Trondheimille tekijänä on ollut aina ominaista tietty epätasaisuus, spontaanisuus ja uusien suuntien hakeminen jopa taidellisen laadun kustannuksella. Tosin vetelämpikin Trondheimin tarina on kiinnostava, koska hän on kertojana etevä ja idearikas.

©Ville Ranta/Lewis Trondheim

Celebritiz on hauska satiiri kuuluisuudesta ja viihde-maailmasta.

Celebritiz kertoo Michel Canardista, joka löytää ostamansa takin taskusta rasian pillereitä. Ne tekevät hänestä kuuluisan. Pillerin vaikutuksen kestästä ja todellisista seurauksista ei kuitenkaan ole tietoa.

Celebritizistä näkyy, että alussa ole ollut hajuakaan, mitä lopussa tapahtuu. Pari sivua kerrallaan syntynyt tarina on hajanainen. Mutta se on myös paikoitellen hauska satiiri, johon Rannan irtonainen piirrosjälki sopii jetsulleen. Trondheim ivaa hyvinkin häijästi viihde-maailmaa perskärpäsineen. Ällistytävässä loppukohtauksessa Canard onnistuu lopultakin saavuttamaan kuuluisuuden, aivottomalla zombielokuvalla.

Syksyllä WSOY:ltä suomeksi ilmestyvän albumin sekaan on ripoteltu valtavasti Suomi-viittauksia. Monien sivuhahmojen nimet ovat suomalaisia, sikareja röyhytellään Aarnion pallo-tuolissa, elokuvajulisteessa on suomenkielinen teksti ja niin edelleen. Onpa albumiin lipsahtanut yksi hupaisa kirjoitusvirhekin: koska Rannan piirtämän auton kyljessä luki Pentin moppi, Dargaud'n kustannustoimittaja on olettanut nimen olevan perusmuodossaan Pentin ja korjannut sen Trondheimin tekstiin.

Ville Hänninen

**Bo Haglund:
Kodaren och andra skumma
berättelser
SCHILDTS**

Bo Haglund (s. 1963) tunnetaan etevänä kuvataiteilijana ja kuvittajana. Myös hänen Valopilkku-ohjelmaan spontaanisti syntyneet Kauko-piirroksensa ovat jääneet monien mieleen.

Haglund on kuitenkin myös kiinnostava sarjakuvantekijä, jonka tarinat pursuvat visuaalisen etsimisen ja löytämisen iloa. Aiemmin hän on tehnyt albumit Bertil Gata går på stan (1996) ja Bertil Gata går hem (1999), mutta nyt pallopäinen Bertil on saanut tehdä ensimmäkseen tilaa muille hahmoille ja toisenlaisille kuvamaailmoille. Jäljellä ovat kuitenkin eri suuntiin polveileva kuvakieli ja hullutteleva tunnelma. Haglundin miehet tekevät, mitä päähän palkähtää.

Haglund vaihtelee monipuolisesti tyyliä: paletista löytyy niin sävykkäitä varjokuvia, Alvar Gullichsenin pop-taidetta muistuttavaa nonsensea kuin vähemmän perinteisiä sanomalehtistrippejäkin. Monialaisuus on albumin vahvuus mutta myös heikkous. Se tuntuu kokonaisuutena hiukan hahmottomalta. Punaista

©Bo Haglund

Kerrasta peli poikki ja pinoon!

lankaa on vaikea löytää, jollei sellaisena sitten pidä Haglundin alituista halua etsiä uusia kerrontamuotoja.

Haglund on piirtäjänä orgaaninen, moneen suuntaan kurottava: hänen kuvansa ovat täynnä pieniä yksityiskohtia ja viiva sykeröistä kuin tippaleipä. Sama pätee myös hänen tarinoihinsa, jotka lähtevät liikkeelle yhdestä suunnasta ja pää-

tyvät usein aivan toisaalle. Usein tuntuu, että kyse ei ole niinkään halusta kertoa perinteisiä juttuja vaan toimia kiitoratana ajatuksen lennolle. Tässä normatiivisessa, ihmiset samanlaiseen mankeliin latistavassa maailmassa sen kaltaiselle vastarinnalle on aina tarvetta.

Ville Hänninen

Van Hornin ankkahahmoissa on liikettä ja ilmettä.

William Van Horn:
Ankantekijät 5: William Van Horn:
Aavemaan aarre.
Suomennos Inka Parpola ja Aku Ankan
toimitus
SANOMA

Disney-piirtäjäksi Van Horn on melkoinen kummajainen. Kuten Don Rosa, hänkin sijoittaa ankkahahmonsia menneeseen aikaan, noin 1950 -luvulle ja lainailee paljon Carl Barksilta, mutta muuten Van Horn ja Don Rosa ovat kuin saman kolikon eri puolet.

Van Horn tuskin omistaa viivoitinta ja ihailee 1900-luvun alkuvuosikymmenien absurdeimpia sarjakuvia, erityisesti Dick Tracyn ja Krazy Katin. Niinpä hä-

nen piirtämänsä hahmot ovat varsinaisia kumiankkoja, löysiä lölleröitä, jotka näyttävät valuvan ruudusta toiseen. Ilmeet ampuvat yli niin paljon kuin entisen animaationtekijän piirtämillä sarjakuvahahmoilta voi odottaa. Perspektiivioppi on hänelle silkkaa harhaoppia. Se, minä pitää mahtua ruutuun, mahdutetaan ruutuun ja sillä hyvä.

Van Hornin juonenkäänteet ovat todella kreisejä. Jokaisessa sarjassa on ainakin yksi täysin järjetön elementti. ”Elefanttipoikia” –tarinassa näitä hullutuksia lienee kaikkein eniten. Nukutuskaasua kiiretoimituksena sirkukseen? Miksi Tupu, Hupu ja Lupu oikeastaan joutuvat pukeutumaan elefanttiasuun?

Siinä missä Barksilla oli aina taito nykäistä langat jutun lopuksi siistiin nipuun, ja Don Rosalle se on suorastaan pakkomielle, ei Van Horn tunnu välittävän vähääkään onko kertomuksen käänteissä järkeä vai ei. Voin hyvin uskoa, että juuri Van Horn jakaa mielipiteet kaikilla Aku Ankan lukijatasoilla. Saadakseen Aavemaan aarre -teoksesta eniten irti, on parempi virittäytyä mahdollisimman rentoon tunnelmaan ja nautiskella hulvattomista viitteistä. Erilaisia heittoja varsinkin elokuvamaailmaan riittää, mainion suomennoksen vuoksi ehkä jopa enemmän kuin alkuperäistekstissä.

Vesa Kataisto

Charles Dixon – David Wenzel:
Hobitti eli Sinne ja takaisin 1 – 2
Suomennos Mikael Ahlström
WSOY

Hyvän sovituksen tekeminen mistä tahansa klassikosta on haastavaa. Alkuteokselle pitäisi olla uskollinen, mutta omintakeisuuttakaan ei saisi kaihtaa. Sävyjä ei tule kadottaa, vaikka väline vaihtuu. Ja koko ajan käy mielessä, että teosta lukevat sekä näsäviisaat, Tolkieninsa jo kehdoissa omaksuneet besserwisserit että sitä sattumalta silmäilevät noviisit, jotka eivät ole jaksaneet tarttua ihan oikeaan kirjaan.

Eipä käy kateeksi. Tolkienin Hobitin sarjakuvakäsikirjoitukseksi sovittanut Charles Dixon ja piirtäjä David Wenzel ovat joka tapauksessa onnistuneet tehtävässä kohtuullisen hyvin. Hobitin sarjakuvaversio ei mullista kenenkään maailmaa, mutta eipä toisaalta oksetakaan. Olen lukenut koko Tolkienin elinaikanaan julkaiseman tuotannon monta kertaa, samaten koko joukon apokryfisä

Hobitti Bilbo kohtaa matkallaan kaameuksia. Tästä Fredric Wertham varoitti.

kirjoja, mutta silti en pidä sovitusta latteana. Melko persoonattomat mutta riittävän ilmeikkäät akvarellit sopivat saatuun, jossa Bilbo Reppuli joutuu vaaralliselle matkalle 13 kääpiön kanssa, löytää taikasormuksen, auttaa kukistamaan Smaug-lohikäärmeen ja niin edelleen.

Silti suosittelen: nälkäinen, tartu sar-

jakuvan sijaan kirjaan! Jos joku kaipaa kirjoitetun visualisointia, tyyli-tietoisimmat Hobitti-kuvitukset löytynevät edelleen ensimmäisestä Tolkien-suomennoksesta, Tove Janssonin taitelemasta Lohikäärmevuoresta (1973).

Ville Hänninen

Dupuy – Berberian:
Sataa ja paistaa (Jeanin elämää 5)
Suomennos Mikael Ahlström
WSOY

Uusi käännetty ranskalainen sarjakuva pakenee genremäärittelyä useammin kuin lokeroituu selkeästi. Jeanin elämää -sarjan voi helposti luokitella ihmishuonokuvaksi, mutta kolmikymppisen neurootikon ja tämän lähipiirin vaihteita seuraava sarjakuva flirttailee kuitenkin fantasian ja kevyesti yhteiskunnallisuudenkin kanssa.

Sarjan viidennessä albumissa Jean palaa New Yorkista Pariisiin muuttuneena miehenä. Krooninen sinkku on asetunut aloilleen ja on pienen tytön tuore isä. Jean ei luonnollisestikaan osaa olla tyytyväinen menestykseensä, vaan tämän mieltä kalvavat epävarmuudet ja toistuvat painajaiset. Jeanin tyhjätoimittajaystävä Félixin kasvattipoikaa puolestaan uhkaa huostaanotto.

Jeanin tarina on edennyt vaiheeseen, jossa lapset alkavat näyttellä entistä olennaisempaa osaa kokonaisuudessa. Aiemmissa albumeissa lähinnä symbolisina pelkoina esiintyneet lapset ovat läsnä uusimman tarinan lähes jokaisessa koh-

tauksessa. Sataa ja paistaa keskittyikin miesten ponnisteluihin kasvaa heille heitettyyn isän rooliin. Dupuy ja Berberian kuvaavat lapsia rehellisen tarkkanäköisesti: sarjakuvan lapset toimivat omalla logiikallaan, yhdeksänkymmenen asteen kulmassa aikuisiin, yhteisen kokemuspinnan löytyessä vain toisinaan.

Tarinan tyyli on edelleen aiemmille albumeille uskollisesti puhelias, periranskalainen komedia, josta voi halutessaan kuitenkin löytää elementtejä vaikkapa Woody Allenin urbaanissa miljöössä liikkuvista elokuvista. Dupuy ja Berberianin komedia on nokkelaa, havainnointia ja verbaalista. Varsinaisia farssin aineksia saadaan aikaiseksi vasta, kun homopariiksi oletetut Jean ja Félix

pätyvät televisioon puhumaan suvaitsevaisuudesta.

Jeanin elämää puolustaa olemassaoloon juuri sarjakuvana. Elokuvana tai kirjana tarina olisi tavanomainen, yhden tekevän. Sarjakuvamuoto on kuitenkin vapauttanut tekijät rakentamaan tarinaa keinoilla, jotka eivät olisi mahdollisia muissa ilmaisumuodoissa. Dupuy ja Berberian käyttävät nokkelia kuvallisia siirtymiä fantasian ja valvemaailman välillä: unet ja haaveet sekoittuvat todellisuuteen vaivattomasti. Sarjakuvan ihmishuonokuvana saattaa olla paikoin banaalikin, mutta sen toteutus tekee siitä julkaisun ja lukemisen arvoisen.

Otto Sinisalo

Felix turvautuu selittelijänlahjoihinsa sosiaalityöntekijän edessä - ja flirttailee, tietysti.

Benoit Sokal:
Valkokaulusjuomari
Suomennos
JALAVA

Tarkastaja Ankardon antropomorfiset seikkailut jatkuvat jo neljännessätoista Jalavan julkaisemassa albumissa. Sarjassa jo aiemmin tavatut väsymisen merkit ovat ilmeisiä myös Valkokaulusjuomarissa.

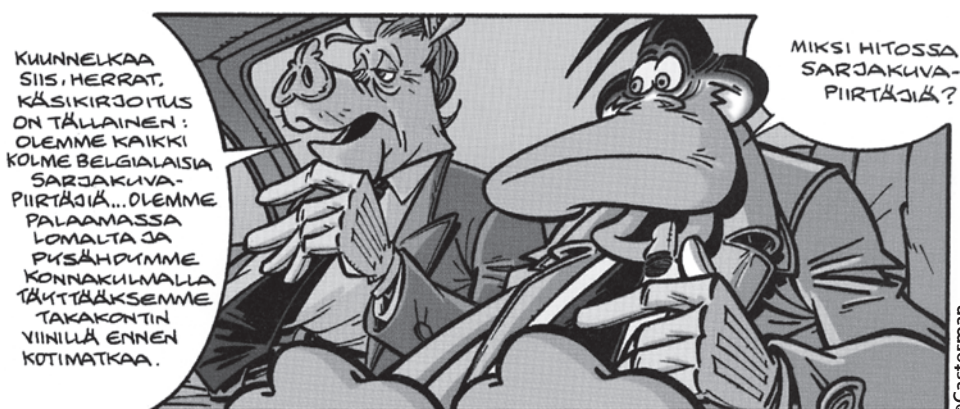
Tällä kertaa eläinetsivä saa tehtäväkseen selvittää viinikriitikon epämääräistä kuolemaa. Myrkytettykö pienen viinikylän tuotteita pilkanut juomari? Ankardo ja kriitikon kollega ja veli matkkaavat kylään tutkimaan tapausta ja maistelemaan paikallisia viinejä. Mukana huseeraavat kriitikon lakoninen autonkuljettaja, kroonisen epäpätevä komisario Puputti ja paikalliset viinitrokarit, jotka myyvät viiniä vaikka bensakanistereissa. Tyyli on moniin aiempiin Ankardoihin verrattuna asteen kepeämpi ja humoristisempi.

Sokal ottaa hyvin haltuun viinikulttuuria ympäröivän naurettavuuden. Nenilleen saavat niin lasiinsylkijät, luokattomien maalaisviinien valmistajat kuin absurdeja aromikuvauksia kirjoittavat arvostelijatkin. Siltikin, viiniharrastajille irvailu on kuin am-

puisi viinitynnyrissä uivia päihtyneitä kaloja: ensimmäisten naurujen jälkeen sangen tylsää. Sokal yrittää vieläpä rakentaa koko tarinan tämän teeman ympärille, eikä yksi idea yksinkertaisesti kannata tarpeeksi pitkälle. Joitain veikeitä kohtauksia mahtuu mukaan, mutta kokonaisuutena Valkokaulusjuomari on sulaisen yhden tekevän. Sokalin kerronta on eheää ja tämän eläinhahmot toimivat hyvin symboleina erilaisille ihmistyypeille. Lattea tietokoneväriä vie kuitenkin kuvituksesta sen terävimmän kärjen.

Hyvä viini parane vanhetessaan, tosin kuin Benoit Sokal sarjakuvantekijänä. Jos Valkokaulusjuomarissa olisi edes puolet Usvahäiden päätöksestä, epätoivosta ja sielua murskaavasta kynnisytydestä, olisi albumi kuin hyvää, antunutta Cabernet Sauvignonia. Nyt se on lähinnä avuttuna hyllyn kuukauden päiviä unohtunutta Merlotia. Tällainen tymeä, mauton ja seissyt sarjakuva saa sarjakuvakriitikon ennemminkin tarttumaan viskipulloonsa.

Otto Sinisalo

Ankardon uusimmassa seikkailussa latkitaan viiniä ja vitsaillaan metasarjakuvallisesti.

**Tex Willer: Yksinäinen kostaja.
Suomennos Renne Nikupaavola
EGMONT**

Ensimmäistä kertaa amerikkalainen piirtäjä kuvittaa maailman tunnetuimman Texas Rangerin seikkailua. Kubert (s. 1926) on toki ehtinyt olla jo monenlaisessa mukana. Hän on piirtänyt lähes kaikkia amerikkalaisia supersankareita, lännenhahmoja sekä historiallista ja modernia sodankäyntiä. Tämä viimeksimainittu johdatti Kubertin Texin maailmaan. Ystävyys SAF-kustantaja Ervin Rustemagicin kanssa tuotti palkitun albumin Fax from Sarajevo. Rustemagicin perhe oli 1992-93 ansassa kauhujen kaupungissa, ainoana yhteydenpitovälineenä ulkomaailmaan toimi faksi. Kubert muokkasi piiritetyn Sarajevon tarinoista albumin.

Samoihin aikoihin, 1990-luvun puolivälissä Sergio Bonelli pyysi Rustemagicia suostutelemaan Kubertia Texin piirtäjäksi. Veteraanikirjoittaja Nizzin käsikirjoitus oli jo valmiina. Kesti kuitenkin yli viisi vuotta ennen kuin Kubert ehti käydä Texas Rangerin tarinaan käsiksi. Muutenkin matkassa oli mutkansa. Yksinäisen kostajan käsikirjoitusta on selvästi muokattu Amerikan-markkinoita silmällä pitäen. Normaalit sivuhahmot, kuten Kit Carson, ovat poissa.

Teos on enemmän synkempien italo-westernien henkinen kuin tavallisen joviaali Willer-seikkailu. Alussa rosvokopla murhaa Texin ystäväperheen, ja kohta myös melkein Willerinkin. Sinäpä motiivia riittämiin.

Jahdattavia pahiksia on sopivasti neljä, jotta tarina saadaan pilkottua jenkki-

©Bonelli/SAF

"Älä unta nää", sanoo Willerin ilme.

ystävällisiin, yhden sarjakuvalehden mittaisiin jaksoihin. Monenlaisia villin lännen tyyppejä eri kulttuuriympyröistä tulee matkalla vastaan, mutta Willer osaa joustaa ja löytää oikeat taajuudet.

Kubertin piirros on varsin sutjakkaa, väliin lennokasta, toisinaan taas turhan simppeliä. Yksityiskohtiin ei erityisemmin paneuduta. Taustoja on niukasti ja niissäkin enimmäkseen kallioita ja hiekkaa.

Kubertin maneerit heijastuvat Texin hahmoon. Välillä stetsoninsa alta lui muileva Willer on kuin Spirit tai Mustanaamio, eräinä hetkinä puolestaan riehuu Batmanin tavoin, karatepotkun tapaisilla konnia viskoen.

Värien käyttö on Tex-puristeille kammutus. Toisaalta Yksinäinen kostaja näyttäisi kovin valjulta ilman niitä. Hankalinta on käsikirjoituksen kanssa. Se on kovin yksioikoinen, ja tekee hahmoista kliseitä. Willer itsekin ei vaikuta erityisen kiinnostavalta yksinäisen ratsastajan roolissaan. Jos ei tunne hahmon taustoja, ei tämä kirja herätä kovin suurta innostusta lukea lisää.

Yksinäinen kostaja on varman päälle pelattua tavaraa kaupallisessa mielessä, mutta ei mitenkään erityisen hyvä verrattuna "tavallisiin" Tex Willer -seikkailuihin.

Vesa Kataisto

Kuka pelätyn kung-fun taitaa? Tex!

©Bonelli/SAF

TV-miehet sarjakuvamaassa

J. Michael Straczynski ja Josh Whedon ovat televisiosta supersankarisarjakuvien pariin hypänneitä kulttikirjoittajia.

Yhdysvaltalaiset supersankarisarjakuvia julkaisevat valtavirtakustantamot kamppailevat yhä pienenevästä lukijakunnasta. Kilpailun kiristyessä yhdeksi valtiaksi on noussut muilla aloilla kunnostautuneiden kirjoittajien pestäminen kynäilemään tuttuja hahmojen seikkailuja. Elokuva- ja TV-kirjoittajien supersankaritarinoita nähdään Suomessakin, viimeisimpinä J. Michael Straczynskin Supreme Power ja Joss Whedonin Astonishing X-Men. Ensin mainittu ilmestyy tätä kirjoitettaessa Egmont kustannuksen Mega-antologiassa, jälkimmäinen X-Men-lehden sivuilla.

Straczynski nousi maineeseen kulttisarja Babylon 5:n luojana.

Pompöösi avaruusooppera vakuutti aikanaan sci-fi-faneja, vaikka olikin pahimmillaan toivottoman raskassoutuinen. Alunperin Hämähäkkimiehen kirjoittajana sarjakuvauransa aloittaneen Straczynskin toistaiseksi lupaavin teos on Supreme Power. Se jälleen yksi variaatio kahdeksankymmenluvulla esitellystä ja nyt jo väsähtäneestä teemasta, jossa supersankarit siirretään vähemmän fantastiseen, maanläheisempään kontekstiin. Kun Supreme Powerissa valtion kasvattama Teräsmies-analogia päättääkin ottaa maailman ohjat omiin käsiinsä, siirtyy Supreme Power supersankarifantasiasta science fictionin puolelle. Voimafantasian sijaan tarina yrittää pohdita, miten epätodennäköiset superoliot muuttaisivat tuntemaamme maailmaa. Parhaiten Straczynski onnistuu tässä, kun kuvaa maailman johtajien pelkoa ja voimattomuutta yli-ihmisten uhan edessä. Vaikka kokonaisuus on hidasliikkeinen ja huumoriton, Straczynski tavoittaa paikoin hyvälle tieteiskuvitelmalle ominaisen niin sanotun ihmeen tunnun.

Joss Whedon tunnetaan myöskin genrefiktion kirjoittajana. Nuorille suunnatut Buffy vampyyrintappaja ja Angel leikkivät kauhufiktion kliseillä paikoin nokkelastikin. Kuten kulttisarjoja yleensä, Whedonin tuotoksia ympäröi fani-kulttuuri, joka on nostanut häntä tekijänä kohtuuttomankin korkealle. Parhaim-

©Marvel

Muhkeita mutantteja John Cassadayn kynästä.

millaan Whedon on kuitenkin pätevä viihdyttäjä ja hänen X-Men-tulkinassaan onkin tiettyä tuoreutta. Hän ottaa supersankaritarinan kliseet haltuun fanin rakkaudella ja iskee lukijoille sil-

©Marvel

mää kevyen postmodernisti. Chris Claremontin maineikkaita X-Men-tarinoita lukeneet tuntevat varmasti olonsa kotoisaksi Whedonin Ryhmä-X:n parissa. Whedon tuntuu lainanneen televisiosarjoihinsa elementtejä Claremontilta ja nyt tuo ne takaisin sarjakuvaan, joskin hieman tuuletettuna. Whedonin perusasioihin keskittyvä supersankarifiktio on raikkaampaa kuin monet tunkkaiset aikalaisteokset, yhtenä pahimmista juuri Claremontin nykytuotanto.

Ei liene yllättävää, että Whedonin ja Straczynskin sarjakuvia yhdistää tietty elokuvasta lainaava ilmava kerronta, joka on ollut pitkään muodikasta yhdysvaltalaisessa valtavirtasarjakuvassa. Molemmissa käytetään paljon hetkestä-hetkeen-siirtymiä ja selittävää tekstiä ei juuri lainkaan. Straczynskia kuvittavan Gary Frankin kuvasommilat ovat kuitenkin liian staattisia synnyttämään kunnollista illuusiota liikkeestä. Whedonin tarinoiden piirtäjä John Cassaday onnistuu paremmin. Hänen kuvakulmissaan ja ruutujaossa on dynaamista eleganssia ja tämän hahmoissa eteristä kauneutta.

Otto Sinisalo

Supreme Power naisten asialla, sekä nuorten mieslukijoiden.

Christophe Blain:
Olga (Maalari ja merirosvo 3)
Suomennos Saara Hyyppä
WSOY

Christophe Blain on syystäkin Ranskan korkeaprofiilisia sarjakuvantekijöitä. Blainin tunnistettavaa piirrostyyliä leimaa tietty vaivattomuuden illuusio. On kuin hän ajattelisi piirtämällä, ilman näkemystä tylsistyttävää rationaalista väliainetta. Mitään surrealistista automaattista piirtämistä Blainin jälki ei kuitenkaan ole – ennemminkin Blain on impressionisti, jonka kuvista huokuu tunnelma ensin, sisältö vasta jälkeen.

Suuri osa kunnian kuuluu kuitenkin värittäjänimimerkeille Walter ja Yuka, joiden värilliset jukstapositiot ovat suorastaan hävyttömiä. Katsokaa vaikkapa kannta, joka kuvaa kahden herrasmiehen kujanjuoksua punaisessa painajaismaismassa, kuin tarina olisi syöksymässä jonkinlaisesta synnytykskanavaa pitkin kohti lukijaa. Huikeaa!

Olga on Maalari ja merirosvo -sarjan kolmas albumi. Se jatkaa maalari-Isaacin matkaa merirosvolaivan miehistössä. Blain ei kaunistele. Tarinan aloittava joukkomurha merellä asettaa kokonaisuuden nopeasti kontekstiin: Blain ei ole kertomassa romantisoitua fantasiaa. Kirjoittajanakin Blain pelaa vastakainasetteluilla. Leikkaus alun teuras-tuksesta Isaacin vaimoon tapaamassa uutta kosijaansa on väistämätön, mutta tehokas.

Erityismaininnan ansaitsee Blainin karikatyyriä. Vaikka piirtäjä pelkistääkin, on hahmoissa hämmäntävää tunnistettavuutta. Hahmoja ei näe, ne muistaa: tuon tuimakatseisen miehen ominaishajun sieraimissaan, tuon punahiuksisen naisen nenän kaaren huulillaan.

Maalari ja merirosvon kokonaisuutta vaivaa tietty päämäärättömyys. On vaikea sanoa, kertooko se oikeastaan mis-

Keijo Karjalainen:
Politiikkaa Asterixin maailmassa
AJATUS

Amerikasta on levinnyt tapa hyödyntää satukirjojen ja sarjakuvien hahmoja mallintamassa mm. uskontoa, filosofiaa, talouselämää ja politiikkaa. Jos kirja on tehty huolella ja ajattelu viety tarpeeksi pitkälle asti, voi sarjakuvakin saada uudenlaista särmää lukijoiden silmissä.

Valitettavan harvoin näin tapahtuu, eikä ei tapahdu Politiikkaa Asterixin maailmassa -opuksenkaan kohdalla. Siitä ei ole minkään sortin opinnäytteeksi, ei liioin filosofiseksi selitykseksi, saati sitten politiikan oppikirjaksi. Koko yli 200-sivuisen kirjan asiasisältö mahtuisi vallan hyvin pariinkymmenen sivuun. Kaikki muu on muttu-pohjalta tehtyä jossittelua ja kapulakielistä haparointia:

”Asterix kutsuu omin päin Päälliköiden neuvoston koolle. Hänellä ei tavallisena soturina ole kuitenkaan siihen oikeutta, mutta varmastikin Asterix hoitaa asian virkatietä ohittamatta, koska on luonteeltaan tunnollinen”, kirjoittaa Karjalainen. Tämän yhden kerran tekisi mieli sanoa, että ”hei, tämä on vain sarjakuvaa!”

Kirjan ensimmäinen perusvirhe on unohtaa sarjakuvan tekijät tyystin. Ei ole mahdollista saada mitään konkreettista irti vain listaamalla juonista samantyyliä kohtauksia ja yksittäisiä

hahmoja, jotka ehkä kenties jos voisivat tuota vaikuttaa jotenkin mikäli jatkossa tapahtuisi seuraavaa ja niin edelleen. Tämäntapaista ”analyysia” on kirja täynnään. Ei minkäänlaista tietoa Uderzosta ja Goscinnysta, heidän harrastamistaan anakronismeista ja kulloisenkin albumin tekoajan kohtaan kuuluvista viittauksista. Ei edes mitään tietoa todella olemassa-olevista Antiikin Rooman saati Ranskan nykyisistä laeista. Oikeudenkäyntien irviminen on sentään yksi kantavista motiveista läpi koko Goscinnyn tuotannon.

Asterixien lukeminen alkukielellä olisi ollut vähintään pohjatyötä tämänkaltaisen kirjan tekoon. Todennäköisesti Karjalainen ei osaa ranskaa riittävän hyvin, sillä hän turvaa kaikessa vain suomentajien tulkintoihin. Tällöin olisi ollut kohtuullista edes mainita heidän nimensä.

Miksi sitten ylipäänsä edes tehdä kirjaa Asterixin maailmasta ja ennen kaikkea mitä ajatusta on julkaista sitä kaikelle kansalle, kun blogitkin on keksitty? Miksei Karjalainen voinut kirjoittaa sarjakuvasta, jonka maailmaa hän itsekin ymmärtäisi paremmin, esimerkiksi ”Politiikkaa Mämmilän maailmassa”? Tekijän omasta päästään veistelemä Politiikkaa Asterixin maailmassa on tahattoman huumorin oppikirja, joka ei naurata.

Vesa Kataisto

tään. Kolmessa albumissa hahmot eivät ole varsinaisesti kehittyneet vaikka paljon onkin tapahtunut. Blain tuntuu olevan kuitenkin tyytyväinen vain kuvatesa-
aan erilaisia tilanteita ja tunnelmia.

Blainin virtuoosimaisen kerronnan vuoksi tyytyväinen on kuitenkin myös lukija.

Otto Sinisalo

Karu tunnelma merirosvolaivalla raivoisan taistelun jälkeen.